

Sygn. akt VI U 2119/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 08 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy w Płocku VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SR del. Ewa Solecka

Protokolant: sekr.sąd. Tomasz Suchodolski

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2013 roku w Płocku

sprawy T. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania T. F. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. z dnia 06 czerwca 2013r.

znak (...)

oddala odwołanie.

SSR del. Ewa Solecka

Sygn. akt VI U 2119/13

UZASADNIENIE

T. F. w odwołaniu od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. z dnia 06 czerwca 2013r., znak (...), odmawiającej mu prawa do emerytury, wniósł o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury na skutek ustalenia, że ma udokumentowany 25-letni okres składkowy i nieskładkowy. Odwołujący się domagał się uwzględnienia w wymaganym do emerytury 25 - letnim stażu pracy okresu pracy rolniczej będącego różnicą udokumentowanego okresu pracy rolniczej (15 lat i 3 miesiące) i wymaganego do przyznania renty rolniczej (5 lat). Biorąc pod uwagę, że ZUS ustalił jego staż pracy na 19 lat 7 miesięcy i 1 dzień po uzupełnieniu tego okresu o 10 lat i 3 miesiące okresu prowadzenia gospodarstwa rolnego, staż emerytalny odwołującego wyniesie 25 lat.

Na rozprawie w dniu 30 października 2013r. odwołujący się wniósł o zaliczenie pracy w górnictwie w wymiarze półtorakrotnym, co dawałoby mu 25 lat okresu składkowego i nieskładkowego, w tym 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości wskazując, że ubezpieczony, wprawdzie legitymuje się wymaganym prawem wiekiem, to jednak nie udowodnił 25 - letniego okresu składkowego i nieskładkowego. Podał, że do ustalenia prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyjął okresy: prowadzenia gospodarstwa rolnego od 31.12.1970r. do 25.06.1979r. oraz pracy górniczej od 26.06.1979r. do 31.07.1990r. tj. łącznie 19 lat 7 miesięcy i 1 dzień. Okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego od 26.06.1979r. do 31.07.1990r. i od 01.01.1991r. do 31.03.2006r. zostały uwzględnione przez KRUS do ustalenia prawa do emerytury. Organ rentowy podniósł, że zgodnie z art. 50d ustawy

o emeryturach i rentach z FUS w wymiarze półtorakrotnym zalicza się okresy pracy górniczej m.in. w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, ale przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej przyznawanej na podstawie art. 50a albo 50e ustawy, natomiast wnioskodawca ubiega się o emeryturę na podstawie art. 184 ustawy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

T. F., urodzony (...), w okresie od 26.06.1979r. do 31.07.1990r. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Kopalni (...) w B.. W tym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę: od 26.06.1979r. do 30.04.1985r. jako robotnik niewykwalifikowany pod ziemią i od 01.05.1985r. do 31.07.1990r. jako górnik pod ziemią, wymienioną w wykazie A dziale I poz.1 pkt 77 i 1 wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach.

[dowód: świadectwo pracy k: 21, świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach k:23 plik I akt emerytalnych]

T. F. od 1970r. był właścicielem gospodarstwa rolnego o pow. 3,78 ha położonego we wsi M. gm. L., które umową darowizny zawartą w formie aktu notarialnego w dniu 14.03.1991r. darował J. i M. – małż. B.. Odwołujący jest współwłaścicielem gospodarstwa rolnego o pow. 10,84 ha położonego we wsi J. gm. L. od 1990r. do chwili obecnej. W okresie od 01.07.1977r. do 30.06.1982r. T. F. był zwolniony ze składki na ubezpieczenie społeczne rolników jako młody rolnik. Od 01.07.1982r. do 31.12.1982r. opłacał składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Od 01.01.1983r. wydzierżawił grunty o pow. 3,78 ha położone we wsi M.. Od 01.01.1991r. do 31.03.2006r. był objęty ubezpieczeniem społecznym rolników i opłacał składki.

[dowód: zaświadczenie k. 19 plik I akt ZUS, zaświadczenie k. 49 plik II akt emerytalnych]

T. F. jest uprawniony do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy. Do ustalenia prawa do renty rolniczej KRUS uwzględnił okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników i ubezpieczenia społeczne w latach 1979-2006 tj. od 26.06.1979r. do 31.07.1990r. i od 01.01.1991r. do 31.03.2006r. Do ustalenia prawa do renty rolniczej nie został uwzględniony okres pracy w gospodarstwie rolnym od 01.01.1970r. do 25.06.1979r. oraz okres od 01.08.1990r. do 31.12.1990r. Do obliczenia części składkowej renty rolniczej przyjęto okres podlegania ubezpieczeniu emerytalno- rentowemu rolników po 31.12.1990r. oraz okres podlegania innemu ubezpieczeniu – okres pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym.

[dowód: pisma KRUS z dnia 24.08.2009r. i z dnia 02.09.2009r. - k.41 i 45 plik II akt emerytalnych, zaświadczenie KRUS k. 25 plik I akt emerytalnych, decyzja Prezesa KRUS z dnia 03.02.2009r. – k. 39 plik I akt emerytalnych]

Decyzją z dnia 09 czerwca 2009r., znak Sp (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił T. F. prawa do emerytury górniczej wskazując, że z wymaganych 25 lat okresu pracy górniczej łącznie z okresami pracy równorzędnej i okresami zaliczalnymi do pracy górniczej wnioskodawca udowodnił jedynie 11 lat 1 m-c i 5 dni. Wniosek o przyznanie emerytury w obniżonym wieku emerytalnym przekazano do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P., zgodnie z właściwością miejscową.

[dowód: decyzja z dnia 09.06.2009r. k. 45, podanie k. 61plik I akt ZUS]

Decyzją z dnia 30 września 2009r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił T. F. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Wskazał dwa powody odmowy przyznania prawa do emerytury. Pierwszym było nieudowodnienie przez wnioskodawcę wymaganych na dzień 01.01.1999r. 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, a jedynie 19 lat 7 miesięcy i 1 dzień. Do stażu pracy organ rentowy uwzględnił okresy: zatrudnienia w KWK (...) w B. od 26.06.1979r. do 31.07.1990r. w wymiarze 11 lat 1 miesiąc i 5 dni oraz pracy w gospodarstwie rolnym od 31.12.1970r. do 25.06.1979r. w wymiarze 8 lat 5 miesięcy i 26 dni.

Do stażu pracy nie uwzględniono okresu prowadzenia gospodarstwa rolnego od 01.08.1990r. do 31.12.1990r. z uwagi na nieopłacenie składek i od 01.01.1991r. do 31.03.2006r. ponieważ okres ten został uwzględniony przy ustalaniu prawa do renty rolniczej. Drugim powodem odmowy było nieosiągnięcie przez wnioskodawcę wymaganego wieku emerytalnego, który w jego przypadku ulega obniżeniu na podstawie art. 39 ustawy o 5 lat i 6 miesięcy w związku z udokumentowaniem 11 lat 1 miesiąca i 5 dni pracy górniczej i wynosi 59 lat i 6 miesięcy.

[dowód: decyzja z dnia 30.09.2009r. k. 57-58 plik II akt ZUS]

W dniu 06 lutego 2013r. ubezpieczony złożył do organu rentowego wniosek o przyznanie mu emerytury. Decyzją z dnia 20 lutego 2013r., znak (...) organ rentowy odmówił mu przyznania emerytury ponieważ nie udowodnił na dzień 01.01.1999r. okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego 25 lat dla mężczyzn oraz nie osiągnął wieku emerytalnego 59 lat i 6 miesięcy.

[dowód: wniosek k: 2 – 4, decyzja z dnia 20.02.2013r. k: 9 plik III akt ZUS]

W dniu 03 czerwca 2013r. ubezpieczony złożył kolejny wniosek o przyznanie emerytury. Złożył także wniosek o zaliczenie do emerytury pracy górniczej w wymiarze półtora krotnym. Zaskarżoną decyzją z dnia 06 czerwca 2013r., znak (...) organ rentowy odmówił T. F. przyznania emerytury z uwagi na nieudowodnienie do najmniej 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego na dzień 01.01.1991r. Do stażu ubezpieczeniowego zaliczył okresy wymienione w decyzji z dnia 30 września 2009r.

[dowód: wniosek k: 10-12, wniosek k: 13, decyzja z dnia 06.06.2013r. k: 9 plik III akt ZUS]

Powyższy stan faktyczny ustalony w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach rentowych T. F. Sąd uznał za bezsporny. Materiał dowodowy stanowią dokumenty, przy czym nie zaistniały jakiegokolwiek podstawy do kwestionowania ich prawdziwości i autentyczności, stąd Sąd nie znalazł podstaw, by z urzędu odmówić im wiarygodności i mocy dowodowej.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 wynosi 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn. Przepis art. 32 ust. 4 stanowi natomiast, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983 r. Nr 8 poz. 43 ze zm.), wydane na podstawie art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. 1982 r. Nr 40 poz. 267 ze zm.)

Przepis art. 39 ustawy stanowi, że ubezpieczonemu urodzonemu przed dniem 1 stycznia 1949 r., spełniającemu warunek określony w art. 27 ust. 1 pkt 2 i niespełniającemu warunków wymaganych do uzyskania górniczej emerytury na podstawie art. 50a, który ma co najmniej 5 lat:

- 1) pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1, wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, albo
- 2) pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 4 i 5, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywcę w kopalniach siarki i węgla brunatnego oraz w kopalniach otworowych siarki

- wiek emerytalny, o którym mowa w art. 27 ust. 2 i 3, obniża się o 6 miesięcy za każdy rok takiej pracy, nie więcej jednak niż o 15 lat.

Artykuł 39 przewiduje możliwość nabycia przez górnika prawa do emerytury na warunkach powszechnych (art. 27) w wieku obniżonym (o 6 miesięcy za każdy rok pracy górniczej wymienionej poniżej, nie więcej jednak niż o 15 lat), pod warunkiem wykonywania przez co najmniej 5 lat pracy górniczej pod ziemią, o której mowa w art. 50c ust. 1 albo pracy górniczej na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego oraz w kopalniach otworowych siarki, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 4-5 wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W wyroku z dnia 27 lipca 2005 r., III AUa 873/04 (Lex nr 164647) Sąd Apelacyjny w Katowicach podkreślił, że przepis art. 39 odwołuje się do obniżenia powszechnego wieku emerytalnego (65 lat dla mężczyzn), a nie wieku określonego w § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, tj. 60 lat dla mężczyzn.

Odwołujący w niniejszej sprawie wnosił o zaliczenie okresu pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym. Stosownie do treści art. 50d ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury pracownikom zatrudnionym pod ziemią oraz w kopalniach siarki lub węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym następujące okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego:

1) w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych;

2) w drużynach ratowniczych.

Jak wynika z treści tego przepisu wymienione w nim okresy zalicza się w wymiarze półtorakrotnym, ale przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej przyznawanej na podstawie art. 50a albo art. 50e ustawy. Decyzją z dnia 09 czerwca 2009r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił T. F. prawa do emerytury górniczej z uwagi na udowodnienie jedynie 11 lat 1 m-c i 5 dni z wymaganych 25 lat okresu pracy górniczej. Odwołujący nie spełniał więc wymogów warunkujących przyznanie prawa do emerytury górniczej. W niniejszym postępowaniu odwołujący domagał się wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a brak jest podstaw prawnych do zaliczenia okresu pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do tego rodzaju emerytury. Należy podkreślić, że wykazanie się ubezpieczonego okresami pracy górniczej przy ustalaniu prawa do emerytury innej niż górnicza nie powoduje przeliczania tych okresów przy ustalaniu prawa do świadczenia według reguł stosowanych odnośnie do emerytur górniczych, tj. w wymiarze półtorakrotnym, lecz według standardowego przelicznika 1:1 (tak K. A. w Komentarzu do art. 52 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Lex). Taki pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 lutego 2000 r., II UKN 354/99, OSNAPiUS 2001, nr 12, poz. 421 na tle art. 6 ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin, którego brzmienie było zbliżone do brzmienia art. 50d ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zakresie dotyczącym emerytur. Konkludując stwierdzić należy, że przy ustalaniu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach ubezpieczonego, który wykazuje się okresami pracy górniczej, nie stosuje się uregulowań zawartych w art. 50d ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dotyczących zaliczania w wymiarze półtorakrotnym okresów pracy górniczej. Reguły te znajdują bowiem zastosowanie do emerytur górniczych.

Świadczenia emerytalne na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS przysługują "ubezpieczonemu", czyli osobie podlegającej "ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym, określonym w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych", a także osobie, która przed dniem wejścia w życie tej ustawy (tzn. przed dniem 1 stycznia 1999 r. - art. 196 tej ustawy) "podlegała ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu, z wyłączeniem ubezpieczenia społecznego rolników" (art. 4 pkt 13 w związku z art. 1, art. 2 oraz art. 3 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). Przy czym, w celu ustalenia prawa do emerytury oraz obliczenia jej wysokości uwzględnia się zasadniczo tzw. okresy składkowe i okresy nieskładkowe ubezpieczonego, zgodnie z zasadami określonymi w art. 5-7 ustawy o

emeryturach i rentach z FUS. Natomiast jedynie w drodze wyjątku, w sytuacji, gdy ustalone na podstawie art. 5-7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS okresy składkowe i nieskładkowe okażą się krótsze od okresu wymaganego do uzyskania emerytury na podstawie przepisów tej ustawy, z mocy wyraźnego przepisu ustawy uwzględnia się również i traktuje "jak okresy składkowe" także: (1) "okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki", (2) "przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia" lub (3) "przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia" - jednakże wyłącznie "w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu" (art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

W sytuacji, gdy ubiegający się o emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych mężczyzna, który osiągnął wiek emerytalny, nie posiada wymaganego do przyznania emerytury co najmniej 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego ustalonego na zasadach określonych w art. 5-7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wówczas organ rentowy przy ustaleniu prawa do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględni również, ale jedynie "w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu", okresy pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym (stosownie do zasad określonych w art. 10 w związku z art. 27 i 27a ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Jednym z warunków niezbędnych do nabycia przez prawa do emerytury określonej w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach przez mężczyznę jest posiadanie okresu składkowego i nieskładkowego w wymiarze co najmniej 25 lat. Do stażu pracy organ rentowy uwzględnił okres zatrudnienia w KWK (...) w B. od 26.06.1979r. do 31.07.1990r. w wymiarze 11 lat 1 miesiąc i 5 dni jako okres składkowy oraz okres pracy w gospodarstwie rolnym od 31.12.1970r. do 25.06.1979r. w wymiarze 8 lat 5 miesięcy i 26 dni jako okres uzupełniający. Łącznie uwzględniono okres składkowy i uzupełniający w wymiarze 19 lat 7 miesięcy i 1 dzień. Do stażu pracy nie uwzględniono okresu prowadzenia gospodarstwa rolnego od 01.08.1990r. do 31.12.1990r. z uwagi na nieopłacenie przez odwołującego składek na ubezpieczenie społeczne rolników oraz okresu od 01.01.1991r. do 31.03.2006r. ponieważ okres ten został uwzględniony przez KRUS przy ustalaniu prawa do renty rolniczej. Podstawą prawną odmowy zaliczenia okresu od 01.01.1991r. do 31.03.2006r. był przepis art. 10 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach.

W myśl art. 10 ust. 3 ustawy okresów, o których mowa w ust. 1 i 2, nie uwzględnia się, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty, na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zasadniczym warunkiem uwzględnienia okresów pracy rolniczej, o których mowa w art. 10 ust. 1 i 2, przy ustalaniu prawa do emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy jest zastrzeżenie, że okresy te nie zostały zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Tym samym nie można ich uwzględnić podwójnie, tzn. zarówno przy ustalaniu prawa do świadczeń rolniczych, jak i świadczeń pracowniczych. Pogląd ten potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 08 maja 2007r., II UK 164/06 (OSNP 2008/11-12/172) wskazując, że dokonanie przez ubezpieczonego wyboru co do zaliczenia wskazanego okresu do okresu ubezpieczenia, od którego zależy prawo do emerytury w określonym systemie (pracowniczym lub rolniczym), uniemożliwia późniejsze zaliczenie tego samego okresu w innym systemie (art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników i art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.).

Poza wymienionymi wyżej okresem składkowym i okresami pracy w gospodarstwie rolnym odwołujący nie przedstawił innych okresów ubezpieczenia, w związku z czym nie wykazał 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego wymaganego do nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy. Tym samym stanowisko organu rentowego było prawidłowe.

Z tych wszystkich względów, Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., odwołanie oddalił.

Ewa Solecka